https://doi.org/10.62405/osiconf.2026.19

Мозолевич Григорій,
Міністерство освіти і науки України, Київ, Україна,
ORCID: 0000-0002-4715-1645, e-mail: hryhorii.mozolevych@mon.gov.ua

ВІДКРИТА НАУКА ЯК ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА: ЩО ЗМІНИЛОСЯ У 2026 РОЦІ

АНОТАЦІЯ. Мета дослідження *— проаналізувати зміни 2026 року, що перетворили відкриту науку в Україні з декларативної ініціативи на складник державної наукової політики, та визначити напрями її подальшого впровадження.* ***Методи:*** *формально-юридичний аналіз нормативно-правових актів, контент-аналіз функціональних модулів національної науково-інформаційної системи та її відкритих аналітичних інструментів, порівняльний аналіз із міжнародними й європейськими підходами.* ***Результати:*** *на рівні закону визначено поняття відкритої науки, відкритого доступу та дослідницьких даних, оптимізованих за принципами FAIR; національна система стала спільним джерелом верифікованих даних для конкурсів, атестації, фінансування та звітності; результати атестації 337 наукових установ і 148 закладів вищої освіти відкрито через інтерактивні дашборди; утворено координаційний орган і розпочато створення репозиторію дослідницьких даних.* ***Висновки:*** *наступний етап полягає в переході від норм до практики через моніторинг відкритої науки, інституційні політики, плани управління даними та реформу оцінювання досліджень.*

КЛЮЧОВІ СЛОВА: *відкрита наука; відкритий доступ; FAIR-дані; дослідницька інфраструктура; науково-інформаційна система; оцінювання досліджень.*

ВСТУП. Відкрита наука сьогодні розглядається як загальновизнаний підхід до організації дослідницької діяльності, спрямований на те, щоб наукові знання, дані та інфраструктура були доступними, а процес їх створення — прозорим і відтворюваним. Рекомендація ЮНЕСКО щодо відкритої науки закріпила цей підхід як міжнародну норму та визначила його складники: відкриті наукові знання, відкриту дослідницьку інфраструктуру, відкриту взаємодію із суспільством і діалог з іншими системами знань (UNESCO, 2021). Основою управління дослідницькими даними стали принципи FAIR (Findable, Accessible, Interoperable, Reusable), за якими дані мають бути знаходжуваними, доступними, сумісними та придатними до повторного використання (Wilkinson et al., 2016).

Масштаби відкритого доступу до наукових публікацій стабільно зростають, а відкриті статті в середньому отримують більше цитувань (Piwowar et al., 2018). Водночас дослідники наголошують, що відкрита наука тісно пов'язана з етикою та доброчесністю досліджень і потребує не лише технічних рішень, а й зміни інституційної культури (Lindemann & Häberlein, 2023). Паралельно триває переосмислення підходів до оцінювання досліджень: Сан-Франциська декларація щодо оцінювання досліджень (San Francisco Declaration on Research Assessment [DORA], 2012) і Лейденський маніфест (Hicks et al., 2015) застерігають від механічного використання наукометричних показників, а Угода про реформування оцінювання досліджень Коаліції з реформування оцінювання досліджень (Coalition for Advancing Research Assessment [CoARA], 2022) пропонує визнавати різноманіття результатів, зокрема дані та програмне забезпечення.

В Україні системну роботу з впровадження відкритої науки започатковано Національним планом щодо відкритої науки (Cabinet of Ministers of Ukraine, 2022), а її розвиток пов'язаний із завданнями інтеграції до Європейського дослідницького простору (ЄДП). Проте до 2026 року відкрита наука мала переважно рекомендаційний характер: ключові поняття не були визначені законодавством, дані про наукову діяльність залишалися розпорошеними, а результати оцінювання наукових установ, що впливають на їх фінансування, не були доступні у формі відкритих даних. Саме ця частина процесу впровадження відкритої науки — перетворення декларацій на систему норм, інфраструктури, даних про наукову діяльність і дослідницьких даних — залишалася невирішеною.

 ISSN 3083-7243

Мета роботи — проаналізувати законодавчі, цифрові та фінансові зміни 2026 року у сфері відкритої науки в Україні, оцінити їх відповідність міжнародним підходам і визначити пріоритетні напрями переходу від нормативних положень до щоденної практики наукових установ, закладів вищої освіти (ЗВО) і дослідників.

МЕТОДИ. Матеріалом дослідження стали нормативно-правові акти у сфері наукової і науково-технічної діяльності, ухвалені або оновлені у 2022–2026 роках, зокрема закон про дослідницьку інфраструктуру та підтримку молодих учених, постанова Кабінету Міністрів України щодо фінансування за результатами державної атестації, накази Міністерства освіти і науки України (МОН) про конкурсний відбір проєктів і про утворення Координаційної ради з питань відкритої науки, а також документи щодо інтеграції України до ЄДП. Емпіричну базу склали функціональні модулі Національної електронної науково-інформаційної системи (URIS) та відкриті дані, опубліковані на Порталі даних про науку.

Використано такі методи: формально-юридичний аналіз — для виокремлення нових понять і норм та їх співвіднесення з попереднім регулюванням; системний аналіз — для визначення зв’язків між законодавством, цифровою інфраструктурою та механізмами фінансування; контент-аналіз модулів URIS і дашбордів Порталу даних про науку — для встановлення того, які управлінські процеси вже спираються на верифіковані дані; описову статистику — для узагальнення кількісних показників, оприлюднених у відкритому доступі станом на вересень 2026; порівняльний аналіз — для зіставлення українських рішень із Рекомендацією ЮНЕСКО, принципами FAIR, підходами CoARA та Європейської хмари відкритої науки (EOSC). Хронологічні межі дослідження охоплюють період від ухвалення Національного плану щодо відкритої науки (2022) до вересня 2026 року.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Законодавче закріплення відкритої науки

Ключовою подією 2026 року в цій сфері стало ухвалення Закону України від 25.02.2026 № 4794-IX, яким внесено зміни до Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» щодо дослідницької інфраструктури та підтримки молодих учених (Verkhovna Rada of Ukraine, 2026). Законом уведено в національне правове поле такі терміни, як «відкрита наука», «відкритий доступ», «оптимізовані дослідницькі дані (FAIR-дані)», «принципи FAIR» і «Національна електронна науково-інформаційна система».

Відкриту науку визначено як спосіб організації наукової і науково-технічної діяльності, що передбачає доступ до об’єктів дослідницької інфраструктури та наукових результатів, зокрема дослідницьких даних, з можливістю їх багаторазового використання, обміну й поширення за умови дотримання авторських прав і обмежень щодо інформації з обмеженим доступом. Таке визначення узгоджується з Рекомендацією ЮНЕСКО, яка до складників відкритої науки відносить не лише відкриті наукові знання, а й відкриту дослідницьку інфраструктуру (UNESCO, 2021).

Статтю 7 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність» доповнено нормою, яка зобов’язує наукові установи та ЗВО: 1) утримувати, зберігати та розвивати свою дослідницьку інфраструктуру; 2) забезпечувати відкритий доступ до результатів наукових досліджень, оптимізованих дослідницьких даних (FAIR-даних) та наукових публікацій, створених їхніми науковими працівниками, виконаних частково або повністю за рахунок коштів державного та (або) місцевого бюджетів (крім інформації, віднесеної відповідно до законодавства до інформації з обмеженим доступом), з дотриманням прав особи, якій належать права інтелектуальної власності на охоронювані результати інтелектуальної, творчої діяльності, що містяться у таких результатах; 3) забезпечувати можливість перевірки та повторного використання опублікованих результатів наукових досліджень.

Закон також розширює права учених щодо доступу до дослідницької інфраструктури, визначає їхню відповідальність за повноту і достовірність результатів досліджень, доповнює цілі державної

політики впровадженням принципів відкритої науки, передбачає створення Реєстру дослідницької інфраструктури та дозволяє утворювати національні консорціуми дослідницької інфраструктури. Принципове значення має те, що поняття FAIR-даних уперше з'явилося на рівні закону, а дослідницькі дані набувають статусу самостійного наукового результату, який необхідно зберігати, описувати та відкривати.

URIS як цифрова основа наукової політики

Національна електронна науково-інформаційна система URIS створюється з 2020 року за ініціативою МОН; її розробником та адміністратором є Державна науково-технічна бібліотека України (ДНТБ України). Система акумулює дані про установи, дослідників, публікації, журнали, проєкти та результати досліджень. Закріплення URIS у законі створило правову основу для її використання як основного джерела даних для управлінських рішень. Аналіз модулів системи засвідчив, що через URIS уже реалізовано такі процеси:

- конкурсний добір наукових проєктів на фінансування коштом державного бюджету, включно з експертизою;
- оцінювання проєктів за новим Положенням про конкурсні відбори (Ministry of Education and Science of Ukraine, 2025), яке відмовляється від сумування цитувань, індексів Гірша та листів про зацікавленість на користь оцінювання якості проєктів і прогнозованих результатів;
- базове фінансування та звітність: розподіл надбавок, плани розвитку дослідницької інфраструктури, тематичні плани ініціативних науково-дослідних робіт, кошториси;
- національна система дослідників: з 18 червня 2026 року працює модуль подання та верифікації науковцями даних про результати власної діяльності, на основі яких формуються загальний рейтинг і рейтинг молодих учених;
- переатестація наукових фахових видань категорії «Б» (Yaroshenko et al., 2026);
- конкурсне фінансування проєктної аспірантури.

Зміна підходів до оцінювання проєктів відповідає рекомендаціям DORA (2012) та Лейденського маніфесту (Hicks et al., 2015) щодо пріоритету якісної експертизи над формальними метриками. Метою цих змін є те, щоб дані подавалися один раз, верифікувалися та використовувалися багаторазово — для конкурсів, атестації, фінансування і звітності, — що має зменшити бюрократичне навантаження й підвищити прозорість.

Дані національної системи дослідників використовуються також для рейтингування науковців, за результатами якого найрезультативнішим ученим призначаються державні стипендії. У 2026 році на виплату таких стипендій передбачено 190 млн грн, що дає змогу підтримати 2650 дослідників; розмір стипендії становить 10 000 грн на місяць, строк виплати — два роки.

Державна атестація і фінансування на основі даних

Результати державної атестації стали основою не лише управлінських, а й фінансових рішень: їх ураховують під час розподілу базового фінансування наукових установ і ЗВО. Загальний обсяг коштів, розподілених з урахуванням результатів атестації, перевищує 3 млрд грн. Їх можна спрямовувати на підвищення оплати праці наукових працівників, оновлення наукової інфраструктури, розвиток установ і підтримку ініціативних досліджень.

Постановою Кабінету Міністрів України від 15.07.2026 № 940 уточнено механізм використання цих коштів (Cabinet of Ministers of Ukraine, 2026): державні наукові установи та ЗВО груп А і Б можуть ініціювати проведення нових досліджень і розробок за пріоритетною тематикою в обсязі до 10 % фінансування за відповідним науковим напрямом, але не менше 300 тис. грн на рік на одне дослідження. З 2027 року конкурсне фінансування нових досліджень здійснюватиметься для установ, віднесених за результатами атестації до групи А, Б або В. Атестація, конкурси та фінансування

 ISSN 3083-7243

спираються на верифіковані дані, значна частина яких оприлюднюється у відкритому доступі, що практично втілює принцип «відкритість — основа довіри».

Відкриття даних наукової звітності

Для візуалізації відкритих даних URIS створено Портал даних про науку — аналітичний ресурс із верифікованими даними, дашбордами, графіками, картами та аналітичними звітами (State Scientific and Technical Library of Ukraine, 2026). Опубліковані на порталі інструменти наведено в табл. 1.

Таблиця 1. Відкриті аналітичні дашборди Порталу даних про науку

Дашборд	Зміст і обсяг даних
Результати державної атестації наукових установ і ЗВО	Результати атестації 2025–2026 рр.: 337 наукових установ і 148 ЗВО; 37 показників; медіанні значення за шістьма проатестованими науковими напрямами
Фахові видання України	Перелік наукових фахових видань (оновлення 2026 р.): категорія «Б» — 1302 видання від 562 засновників; категорія «А» — у стадії наповнення; кластери, спеціальності, відкритий доступ, склад редакційних колегій
PhD-дослідницькі проєкти	78 проєктів, відібраних із 137 заявок першого конкурсного добору 2026 р.; 34 ЗВО та наукові установи; орієнтовне фінансування майже 130 млн грн
Попередні результати рейтингування в Національній системі дослідників України (НСД)	Для участі в рейтингу свої дані подали 13 025 дослідників, які розглянуті Експертною комісією. За попередніми результатами визначено 2 650 претендентів на отримання державної стипендії.

Дашборд результатів атестації є першим в Україні відкритим цифровим інструментом, що дає змогу порівнювати результати державної атестації з медіанними показниками відповідного наукового напряму, визначати сильні сторони й напрями розвитку установ та готуватися до наступних атестацій. Його сформовано на основі даних, внесених установами до URIS, а збір, верифікацію та супровід даних забезпечує ДНТБ України ((Zharinova et al., 2026). Відкриття результатів атестації здійснено з урахуванням чутливості окремої інформації. Дашборд оновлюватиметься після кожної атестації.

Крім того, аналітичні інструменти з частковою візуалізацією створено для профілів дослідницької інфраструктури, Державного реєстру наукових установ, яким надається підтримка держави, Державного реєстру наукових об’єктів, що становлять національне надбання, та Національного порталу міжнародного науково-технічного співробітництва. Публічність даних стимулює установи ретельніше перевіряти подані відомості та сприяє обґрунтованим рішенням органів влади.

Інфраструктура дослідницьких даних і координація політики

Важливим елементом інфраструктури відкритого доступу є Національний репозитарій академічних текстів (НРАТ) — загальнодержавна розподілена електронна база даних, у якій накопичуються, зберігаються та систематизуються академічні тексти. Його мета — забезпечити максимальну доступність наукової інформації для суспільства, сприяти розвитку освітньої, наукової, науково-технічної та інноваційної діяльності, а також підтримувати академічну доброчесність. НРАТ працює з 2018 року, доступ до нього є безоплатним; нині репозитарій містить понад 170 тис. повних текстів дисертацій і понад 130 тис. повних текстів звітів про виконання досліджень і розробок (Ukrainian Institute of Scientific and Technical Expertise and Information, n.d.).

З 2025 року на вебпорталі НРАТ запущено пілотний простір для відкритого відповідального рецензування академічних текстів. Публікувати рецензії можуть користувачі, які погоджуються з політикою НРАТ щодо відкритого відповідального рецензування, згодні на оприлюднення даних про рецензента, не мають конфлікту інтересів щодо рецензованої праці та пройшли верифікацію за афіліацією. Таким чином, НРАТ і URIS взаємодоповнюють одне одного: URIS забезпечує верифіковані дані про наукову діяльність для управлінських рішень, а НРАТ — відкритий доступ до повних текстів академічних текстів і нові форми відкритої наукової комунікації.

З 2025 року ДНТБ України реалізує проєкт зі створення національного репозитарію дослідницьких даних (НРДД). Одним із кроків стало приєднання до DataCite для реєстрації цифрових ідентифікаторів об'єктів (DOI) для наборів даних. Наступні кроки передбачають затвердження на державному рівні Положення про НРДД, вимог щодо планів управління даними (Data Management Plan, DMP) у конкурсних проєктах і щодо відкритого доступу до результатів досліджень, фінансованих державою. НРДД розробляється з орієнтацією на інтеграцію з EOSC, використання ідентифікаторів ORCID і DOI та міжнародних стандартів метаданих.

Наказом МОН від 01.05.2026 № 720 утворено Координаційну раду з питань відкритої науки — консультативно-дорадчий орган при МОН (Ministry of Education and Science of Ukraine, 2026). Наказ ухвалено на виконання завдань розділу 25 Національної програми адаптації законодавства України до права Європейського Союзу з урахуванням пропозицій Наукового комітету Національної ради України з питань розвитку науки і технологій. До складу Ради входять 23 особи: представники МОН, Національної академії наук України та національних галузевих академій наук, університетів, наукових бібліотек, ДНТБ України, Національного фонду досліджень України, Ради молодих вчених при МОН, міжнародної організації Electronic Information for Libraries (EIFL) та Міністерства економіки України. Метою діяльності Ради є узгодження дій органів влади та суб'єктів наукової діяльності, підготовка пропозицій щодо пріоритетів державної політики і рекомендацій щодо нормативної бази, а також координація інтеграції національної інфраструктури до ЄДП.

Моніторинг відкритої науки та відкриті дослідницькі практики

Для оцінювання стану впровадження відкритої науки потрібні інструменти, які показують, наскільки відкриті практики поширені в наукових установах і ЗВО. Тому одним із першочергових завдань є розроблення національної системи моніторингу відкритої науки; проєкт її концепції підготовлено для громадського обговорення. Можливі показники моніторингу та джерела даних для них наведено в табл. 2.

Таблиця 2. Можливі показники національної системи моніторингу відкритої науки

Показник	Можливе джерело даних
Частка публікацій у відкритому доступі	URIS, інституційні репозитарії
Кількість наборів дослідницьких даних у репозитаріях і їхня відповідність принципам FAIR	НРДД, інституційні репозитарії, DataCite
Наявність в установах політик відкритого доступу та управління даними	Профілі установ в URIS
Використання DMP у проєктах	Конкурсний модуль URIS
Покриття дослідників ідентифікаторами ORCID	Національна система дослідників URIS, ORCID
Доступність дослідницької інфраструктури	Реєстр дослідницької інфраструктури

Моніторинг має спиратися на дані URIS, національних та інституційних репозитаріїв без запровадження нової звітності для установ: дані збираються один раз і використовуються багаторазово. Методологію доцільно узгодити з європейськими підходами, зокрема з моніторингом EOSC та ЄДП, щоб українські показники були порівнянними з європейськими.

Відкриті дослідницькі практики та ключові виклики

Водночас відкрита наука не може впроваджуватися лише нормативно-правовими актами — вона має стати щоденною практикою дослідників. Пріоритетними напрямами є: підготовка аспірантів з відкритої науки та управління дослідницькими даними в освітньо-наукових програмах; навчальні програми, вебінари, методичні рекомендації та консультаційна підтримка наукових бібліотек для дослідників; ухвалення науковими установами та ЗВО власних політик відкритого доступу й управ-

 ISSN 3083-7243

ління даними та підтримка інституційних репозитаріїв; урахування відкритих публікацій, відкритих даних і відкритого програмного забезпечення в оцінюванні досліджень, як це передбачає Угода CoARA (2022). Підготовлено та проведено громадське обговорення проєкту професійного стандарту фахівця з управління даними — посади, яка має з’явитися в кожній установі.

Отримані результати дають змогу також виокремити чотири ключові виклики. Перший — формування культури даних: науковцям потрібні навички й мотивація ділитися не лише публікаціями, а й даними, що узгоджується з висновками про зв’язок відкритої науки з інституційною культурою доброчесності (Lindemann & Häberlein, 2023). Другий — продовження реформи оцінювання досліджень у напрямі подальшого відходу від формальної наукометрики відповідно до підходів CoARA. Третій — стійкість цифрової інфраструктури в умовах війни: резервування, кібербезпека та довгострокове збереження даних. Четвертий — навантаження на наукові установи та ЗВО, яке можна зменшити лише за умови, що одне подання даних обслуговуватиме всі процедури.

ВИСНОВКИ

1. У 2026 році відкрита наука в Україні отримала законодавче підґрунтя: Закон № 4794-IX визначив поняття відкритої науки, відкритого доступу та FAIR-даних, закріпив статус дослідницьких даних як самостійного наукового результату й узгодив національне регулювання з міжнародними та європейськими підходами.

2. URIS перетворилася на спільну цифрову основу наукової політики: конкурси, атестація, базове фінансування, звітність і рейтинги дослідників спираються на верифіковані дані, подані один раз. Зв’язок результатів атестації з розподілом понад 3 млрд грн робить відкриті дані підставою фінансових рішень.

3. Портал даних про науку забезпечив відкритий доступ до результатів атестації, переліку фахових видань і конкурсів PhD-проєктів, що підвищує прозорість оцінювання та якість даних, які подають установи.

4. Наступний етап — перехід від норм до практики: створення національного репозиторію дослідницьких даних, запровадження моніторингу відкритої науки на основі наявних даних, ухвалення інституційних політик відкритого доступу, обов’язкових планів управління даними та верифікованих профілів дослідників. Перспективи подальших досліджень пов’язані з апробацією показників моніторингу та оцінюванням впливу відкритих практик на якість і видимість української науки.

ПОДЯКИ. Автор висловлює подяку Державній науково-технічній бібліотеці України за розроблення та адміністрування Національної електронної науково-інформаційної системи URIS, а також науковій спільноті та міжнародним партнерам за підтримку впровадження відкритої науки в Україні.

ДОСТУПНІСТЬ ДАНИХ. Дані, використані в дослідженні, перебувають у відкритому доступі на Порталі даних про науку (https://data.nauka.gov.ua/)

ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Cabinet of Ministers of Ukraine. (2022). On approval of the National Plan on Open Science (Order No. 892-r of October 8, 2022). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/892-2022-%D1%80 [in Ukrainian]

Cabinet of Ministers of Ukraine. (2026). On amendments to the resolutions of the Cabinet of Ministers of Ukraine of January 14, 2025 No. 28 and of January 28, 2026 No. 116 (Resolution No. 940 of July 15, 2026). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/940-2026-%D0%BF [in Ukrainian]

Coalition for Advancing Research Assessment. (2022). Agreement on reforming research assessment. https://coara.eu/agreement/the-agreement-full-text/

Hicks, D., Wouters, P., Waltman, L., de Rijcke, S., & Rafols, I. (2015). Bibliometrics: The Leiden Manifesto for research metrics. Nature, 520(7548), 429–431. https://doi.org/10.1038/520429a

Lindemann, T., & Häberlein, L. (2023). Contours of a research ethics and integrity perspective on open science. Frontiers in Research Metrics and Analytics, 8, 1052353. https://doi.org/10.3389/frma.2023.1052353

Ministry of Education and Science of Ukraine. (2025). On approval of the Regulation on conducting competitive selections of projects of fundamental research, applied research and scientific and technical (experimental) developments (Order No. 947 of June 30, 2025; registered with the Ministry of Justice of Ukraine on July 31, 2025, No. 1131/44537). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1131-25 [in Ukrainian]

Ministry of Education and Science of Ukraine. (2026). On the establishment of the Coordination Council on Open Science (Order No. 720 of May 1, 2026). https://mon.gov.ua/npa/pro-utvorennia-koordynatsiinoi-rady-z-pytan-vidkrytoi-nauky [in Ukrainian]

Piwowar, H., Priem, J., Larivière, V., Alperin, J. P., Matthias, L., Norlander, B., Farley, A., West, J., & Haustein, S. (2018). The state of OA: A large-scale analysis of the prevalence and impact of Open Access articles. PeerJ, 6, e4375. https://doi.org/10.7717/peerj.4375

San Francisco Declaration on Research Assessment. (2012). San Francisco Declaration on Research Assessment. https://sfdora.org/read/

State Scientific and Technical Library of Ukraine. (2026). Science data portal of the National Electronic Scientific Information System URIS. Retrieved 01.10.2026, from https://data.nauka.gov.ua/ [in Ukrainian]

Ukrainian Institute of Scientific and Technical Expertise and Information. (n.d.). National Repository of Academic Texts. https://nrat.ukrintei.ua/ [in Ukrainian]

UNESCO. (2021). UNESCO Recommendation on Open Science. https://doi.org/10.54677/MNMH8546

Verkhovna Rada of Ukraine. (2026). On amendments to the Law of Ukraine "On Scientific and Scientific-Technical Activity" regarding research infrastructure and support for young scientists (Law No. 4794-IX of February 25, 2026). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4794-20 [in Ukrainian]

Wilkinson, M. D., Dumontier, M., Aalbersberg, I. J., Appleton, G., Axton, M., Baak, A., Blomberg, N., Boiten, J.-W., da Silva Santos, L. B., Bourne, P. E., Bouwman, J., Brookes, A. J., Clark, T., Crosas, M., Dillo, I., Dumon, O., Edmunds, S., Evelo, C. T., Finkers, R., … Mons, B. (2016). The FAIR Guiding Principles for scientific data management and stewardship. Scientific Data, 3, 160018. https://doi.org/10.1038/sdata.2016.18

Yaroshenko, T. O., Krasovskyi, O. S., & Holubiev, M. I. (2026). Forming the list of scientific professional journals of Ukraine in 2026: The cluster structure, open access criteria, and mechanisms for financial accessibility of publishing. Science and Science of Science, 3(133), 3–34. https://doi.org/10.15407/sofs2026.03.003 [in Ukrainian]

Zharinova, A. H., Zharinov, S. V., Humeniuk, S. S., & Rachynska, O. I. (2026). Implementing the automated verification of scientometric indicators: The case of official evaluation of Ukrainian research institutions in 2024–2025. Science and Science of Science, 3(133), 63–88. https://doi.org/10.15407/sofs2026.03.063 [in Ukrainian]

Mozolevych Hryhorii,
Ministry of Education and Science of Ukraine, Kyiv, Ukraine,
ORCID: 0000-0002-4715-1645, e-mail: hryhorii.mozolevych@mon.gov.ua

OPEN SCIENCE AS A PUBLIC POLICY: WHAT CHANGED IN 2026

ABSTRACT. Purpose: *to analyse the 2026 changes that turned open science in Ukraine from a declarative initiative into part of state research policy.* ***Methods:*** *legal analysis of regulatory acts, content analysis of the national*

 ISSN 3083-7243

research information system and its open analytical tools, and comparison with international and European approaches. ***Results:*** *the concepts of open science, open access and research data optimised according to the FAIR principles have been defined in law; the national system has become a common source of verified data for competitions, attestation, funding and reporting; attestation results for 337 research institutions and 148 universities are open via interactive dashboards; a coordination body has been established and a research data repository is being built.* ***Conclusions:*** *the next stage is the transition from norms to practice through open science monitoring, institutional policies, data management plans and research assessment reform.*

KEYWORDS: *open science; open access; FAIR data; research infrastructure; research information system; research assessment.*